

SAMENVATTING VAN DE MODULES

Module 2: Homoseksualiteit & Migratie

Deze module onderzoekt welke impact migratie heeft op de ervaringen van LHB leerlingen, inclusief LHB leerlingen uit migratiegroepen. We gaan verder in op de uitdagingen die diversiteit met zich meebrengt, en hoe, in zo'n context, een school en klas een veilige plaats kan blijven voor LHB van verschillende achtergronden. Als laatste verwijst de module naar nationale organisaties en actiegroepen die praktisch, psychologisch en juridisch advies kunnen geven waar nodig.

1. Vertrekken en aankomen

Deel 1 biedt een overzicht van de vervolging, criminalisatie en stigmatisatie van LGBT groepen in de herkomstlanden van migranten in Europa: hun (gebrek aan) rechten en bescherming; schending van de mensenrechten; stereotypes en stigma's; en publieke en persoonlijke vervolging. Een analyse van wetten met betrekking op seksualiteit door het International Lesbian and Gay Association (ILGA) in mei 2018 toont aan dat fysieke relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht nog steeds illegaal zijn in 73 lidstaten van de Verenigde Naties. In vier daarvan – Soedan, Iran, Saudi Arabie en Yemen – volgt de doodstraf. Er is recent ook vooruitgang geboekt - India decriminaliseerde homoseksualiteit in 2018 – maar in het algemeen blijft het beeld somber. Tanzania staat vooraan in de anti-homoseksualiteit opmars in Africa; conservatieve trends in Europa and Zuid-Amerika zijn zorgwekkend. In het algemeen kunnen we stellen dat de LHBT gemeenschap nog ruime tijd veiligere oorden zal willen opzoeken.

Deel twee bouwt hierop verder en bekijkt homoseksualiteit in de landen van aankomst. Wat gebeurt er wanneer migranten of vluchtelingen aankomen? Niet alle landen zijn even LHBT-vriendelijk – en niet alle landen verwelkomen migranten. Hoe kunnen migranten en vluchtelingen zich inburgeren? Dit deel begint met een overzicht van de conventies en wetgeving die de aankomst van migranten en vluchtelingen bepalen. Erkend worden als vluchteling op basis van vervolging voor seksuele geaardheid is niet eenvoudig; 'bewijs' is vaak moeilijk te bekomen. Een kleine minderheid van aanvragen wordt goedgekeurd, en zelfs dan is de strijd niet gestreden voor LGBT vluchtelingen. Naast het integratieproces voelen velen zich afgewezen door hun thuisgemeenschap. Hun keuzes kunnen bovendien zware gevolgen met zich meebrengen: een Iraanse vluchteling in Nederland kreeg asiel, maar gaf aan 'diep bedroefd te zijn om de zware impact op zijn familie in Iran, die extreem pestgedrag door andere families moest ondergaan'. Het verhaal van Tofik Dibi, een Nederlands parlementslid van Marokkaanse afkomst, is even veelzeggend: zijn biografie geeft aan hoe lang hij zijn geaardheid voor zichzelf hield om zijn familie te beschermen.

Het laatste deel gaat dieper in op homoseksualiteit en religie, en de manieren waarop ethniciteit en religie de aanvaarding van homoseksualiteit binnen migrantengroepen beïnvloeden. Religie komt naar voren als drijvende kracht achter veel anti-LHBT sentiment (met de uitzondering van boeddhisme). Het christendom, islam en – in mindere mate – het jodendom hebben een beschamende staat van dienst wat betreft de afwijzing en actieve vervolging van de LHBT-gemeenschap. De voorbije decennia hebben wat verlichting gebracht, met name in het Westen, maar de oppositie tegen homoseksualiteit blijft te weinig ruimte laten voor respect, erkenning of – meer en meer – bescherming van fundamentele rechten.

Deze realiteit brengt uiteraard uitdagingen met zich mee voor leerlingen, leerkrachten en ouders. Maar er zijn ook mogelijkheden. Bedachtzame en beredeneerde behandeling van godsdienst, ethniciteit en cultuur zouden deel uit moeten maken van het onderwijs van elk kind. Dat gebeurt nog niet in elk land van Homo'poly, en zelfs in de meer progressieve landen – België, Duitsland en Nederland, bijvoorbeeld – gebeurt het zeker niet in elke school. Steeds meer diverse klassen brengen een diversiteit aan standpunten en vragen bredere discussies. Zoals het volgende deel zal aantonen, biedt dat veel potentieel, maar ook enkele pijnpunten waarvan scholen zich bewust moeten zijn.

2. LHBT-leerlingen met een migratie-achtergrond

Het eerste deel gaat dieper in op de pijnpunten voor LHB jongeren met een migratieachtergrond. Waarom is het moeilijk voor hen om uit de kast te komen, en welke rol spelen religie, cultuur en familie daarin? Veel LHB migrantenjongeren vinden moeilijk een evenwicht tussen hun seksuele geaardheid en hun religie en/of cultuur. Leerkrachten doen er goed aan zich bewust te zijn van zo'n gevoeligheden, zodat ze een veilige omgeving kunnen creëren waarin iedereen die dat wil uit de kast kan komen. Ervoor zorgen dat leerlingen – alle leerlingen – zich gerespecteerd en geborgen voelen kan een grote invloed hebben op hun persoonlijke en academische ontwikkeling.

Buiten de schoolmuren hebben het familieleven en het gemeenschapsleven een grote impact op LHB jongeren. Leden van migrantengroepen vrezen vaak niet enkel het oordeel van de maatschappij, maar vooral dat van hun familie en vrienden. Dat maakt het nog moeilijker om uit de kast te komen, en het maakt het nog moeilijker om goed te integreren. Hoe kan je LHB-jongeren helpen zich goed te voelen wanneer hun directe omgeving hun seksuele geaardheid niet (volledig) aanvaardt? Hier is opnieuw een belangrijke rol weggelegd voor leerkrachten. Een leerkracht moet zich nooit opdringen en mag een gezonde afstand houden – maar een voldoende duidelijk beeld van de thuissituatie van een leerling helpt te bepalen of die leerling al dan niet (professionele) hulp nodig heeft. Scholen die de middelen en mogelijkheid hebben, doen er goed aan ook de ouders te informeren en engageren – net zoals deze school in Birmingham.

Ter inspiratie sluit dit deel af met het 'heroes' project, een initiatief uit Munchen dat zicht richt op LHB-jongeren die buiten Duitsland geboren of opgegroeid zijn. 'Heroes' probeert te begrijpen welke impact religieuze en culturele factoren hebben, en wat voor steun kan helpen waar een thuissituatie het moeilijk maakt om voor homoseksualiteit uit te komen. Een project voor jonge mensen uit zogenaamde 'eerculturen' die zich inzetten voor de strijd tegen onderdrukking en voor gelijke kansen en gelijkheid, los van seksuele identiteit en geaardheid.

3. Rollen en angsten

Scholen en klassen worden steeds diverser (ethniciteit, religie, gender, leeftijd, seksuele geaardheid, lifestyle, ...). Seksuele geaardheid speelt een belangrijke rol in persoonlijke ontwikkeling, zeker in de pubertijd, en de school is de ontmoetingsplaats bij uitstek waar jongeren (gedwongen) in contact komen met andere manieren van leven. Homoseksualiteit goed kaderen in zo'n omgeving vraagt om constructief debat en duidelijke.

School neemt een belangrijke plaats in in het leven van elke mens. School is vaak een plaats waar we onze eerste successen kennen, maar waar we ook voor het eerst falen. We worden er voor het eerst verliefd, en worden er voor het eerst teleurgesteld. Discriminatie wordt ook vaak eerst ervaren op school. Discriminatie en geweld komen op vrijwel elke school voor, en LHB-jongeren – van welke achtergrond dan – hebben er meer last van dan hun heteroseksuele klasgenoten. In klassen waar jongeren van steeds meer uiteenlopende achtergronden samen zitten, is het soms een hele uitdaging discriminatie en geweld tegen te gaan. Daarom is het heel belangrijke duidelijke grenzen te stellen, en te luisteren naar en leren van leerlingen in het omgaan met eventuele problemen. Samen met hen hieraan werken, niet enkel voor hen of tegen hen, is de sleutel tot een veilige schoolomgeving. Op die manier kunnen pesters partners worden – maar dat vraagt tijd, geduld en vastberadenheid.

Leerkrachten zijn de ruggengraat van het onderwijs en spelen een belangrijke rol in de aanvaarding van en begrip voor alle leerlingen. Ze kunnen concrete stappen zetten om de leeromgeving meer democratisch en 'open voor iedereen' te maken – maar enkel als ze juiste vaardigheden en middelen hebben. Zowel ervaren als beginnende leerkrachten moeten de kans krijgen (bij) te leren over diversiteit op school, over manieren om hun school beter open te stellen voor alle leerlingen, en voor elke individuele uiting. In het ideale scenario heeft de school daarnaast ook een duidelijk beleid dat leerkrachten hierin bijtreedt en ondersteunt.

4. Professionele advies- en hulporganisaties

Het laatste onderdeel van deze module biedt een overzicht van LHBT organisaties die psychologisch, medisch en juridische hulp en advies kunnen bieden in crisissituaties, in het bijzonder voor vluchtelingen en mensen met een migratieachtergrond. Door leerkrachten (in opleiding) deze informatie te bezorgen, kunnen zij zich op eigen initiatief verder verdiepen in deze materie en kunnen ze, wanneer dat ooit nodig zou blijken, hun leerlingen naar de juiste organisaties doorverwijzen.